

Program för Helsingborg stads arbete med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter

Judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar är de fem erkända nationella minoriteterna i Sverige. Staten och alla offentliga myndigheter har ett lagfäst ansvar för att dessa grupper ska kunna bevara och utveckla sitt språk och sin kultur.

Helsingborgs stad ska genom insatser inom framförallt verksamhetsområdena utbildning, äldreomsorg och kultur bidra till att stärka dessa nationella identiteter.

I Helsingborg ska de nationella minoriteterna synas, höras och ha inflytande över de frågor som berör dem.

PROGRAM

PLAN

POLICY

RIKTLINJER

Helsingborgs stads styrdokument

Aktiverande

syftar till förändring och utveckling

PROGRAM – anger långsiktiga ambitioner och viljeinriktningar

PLAN – anger konkreta åtgärder, tidsramar och ansvar

Normerande

reglerar befintlig verksamhet och vårt förhållningssätt till en given situation

POLICY – anger principer och vägledning

RIKTLINJER – anger absoluta gränser och ska-krav

Beslutat av: Kommunfullmäktige

Datum: 21 maj 2014

Dokumentet gäller för: Alla nämnder och förvaltningar

Dokumentansvarig: Enheten för styr och stöd på kulturförvaltningen

Innehållsförteckning

1	Helsingborgs stads vision.....	4
2	Fakta.....	4
2.1	Sveriges minoritetspolitik	4
2.1.1	Lagstiftning.....	4
2.2	Sveriges nationella minoriteter.....	4
2.2.1	Självidentifikationsprincipen	5
2.2.2	De nationella minoriteterna i Helsingborg	5
3	Så här ska Helsingborgs stad tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter.....	6
3.1	Organisation och ansvar	6
3.2	Information	6
3.3	Samråd	6
3.4	Aktivitetsplaner	6
3.5	Uppföljning och revidering	7
4	Kärnområden.....	7
4.1	Revitalisering av minoritetsspråken	7
4.2	Utbildning/skola	7
4.2.1	Alla elever ska ha kunskap om de nationella minoriteternas kultur, språk, religion och historia	8
4.2.2	Utökad rätt till modersmålsundervisning.....	8
4.3	Äldreomsorg.....	8
4.4	Kultur.....	8

1 Helsingborgs stads vision

År 2035 ska Helsingborg vara den skapande, pulserande, gemensamma, globala, balanserade staden för människor och företag.

I Helsingborg är vi delaktiga i stadens utveckling och här bestämmer vi över våra liv. I Helsingborg finns samspel och mångfald. Här finns gemenskap, jämlikhet och tolerans. Här finns lika möjligheter för alla människor.

I det här programmet beskrivs hur Helsingborgs stad ska medverka till att personer som bor i Helsingborg och som tillhör Sveriges nationella minoriteter ska kunna uttrycka, utveckla och vara stolta över sin nationella tillhörighet och identitet. Hur Helsingborgs stad ska arbeta för att personer ur de nationella minoriteterna kan vara delaktiga i och ha inflytande över stadens utveckling på lika villkor med alla andra invånare i staden. Hur Helsingborgs stad kan bidra till att de nationella minoriteterna upplever lika möjligheter som alla andra att vara den de är och leva sitt liv så som de önskar.

2 Fakta

2.1 Sveriges minoritetspolitik

I grunden handlar den svenska minoritetspolitiken om mänskliga rättigheter och om allas lika värde. Minoritetspolitikens syfte är att ge skydd för de nationella minoriteterna, att stärka deras möjligheter till inflytande och att stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande.

2.1.1 Lagstiftning

Den reformerade regeringsformen trädde i kraft den 1 januari 2011 och slår i 1 kap. 2 § fast att: *"samiska folkets och etniska, språkliga och religiösa minoriteters möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv ska främjas"*.

Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (SFS 2009:724) trädde i kraft den 1 januari 2010 och ersatte tidigare lagstiftning. Lagen innehåller ett grundskydd för samtliga fem minoriteter (§ 3-5) och ett utökat skydd för sverigefinnar, tornedalingar och samer (§ 6-18).

I lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk hänvisas till språklagen (SFS 2009:600) som trädde i kraft den 1 juli 2009.

2.2 Sveriges nationella minoriteter

I samband med att minoritetspolitiken infördes som politikområde i statsbudgeten erkände staten fem nationella minoriteter.

<u>De nationella minoriteterna (ca antal i Sverige)</u>	<u>De nationella minoritetsspråken</u>
Judar (20 000 – 25 000)	Jiddisch ¹
Romer (50 000 – 100 000)	Romani chib (alla varieteter)
Samer, även urfolk (20 000 – 35 000)	Samiska (alla varieteter)
Sverigefinnar (450 000 – 600 000)	Finska
Tornedalingar (ca 50 000)	Meänkieli

Den samiska minoritetens status som ursprungsfolk eller urfolk bekräftas genom skrivningen i den reformerade regeringsformen som trädde i kraft 2011. 2007 antog FN en deklARATION om urfolkens rättigheter som Sverige har ställt sig bakom.

De nationella minoriteterna kännetecknas av:

En uttalad samhörighet och en (i förhållande till resten av befolkningen) icke dominerande ställning i samhället.

En religiös, språklig, traditionell och/eller kulturell tillhörighet.

En vilja och strävan att behålla sin identitet.

Historiska eller långvariga band med Sverige.

2.2.1 Självidentifikationsprincipen

Varje individ avgör själv om han/hon tillhör någon/några av de nationella minoriteterna.

2.2.2 De nationella minoriteterna i Helsingborg

I Helsingborgs kommun finns samtliga fem nationella minoriteter representerade i varierande omfattning. Eftersom det inte finns eller får finnas register över medborgares nationalitet går det inte att exakt säga hur många personer från respektive nationell minoritet som finns i Helsingborg.

I Helsingborg har de fem nationella minoriteterna bildat ett nätverk där minoriteternas representanter gemensamt driver de frågor som minoriteterna ser som viktiga.

¹ Judiska Församlingen i Nordvästra Skåne anser att även hebreiska borde vara ett erkänt minoritetsspråk vilket det inte är idag.

3 Så här ska Helsingborgs stad tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter

3.1 Organisation och ansvar

Kulturnämnden har samordningsansvaret för Helsingborgs stads arbete med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter. Barn- och utbildningsnämnden samt vård- och omsorgsnämnden är viktiga medaktörer i arbetet.

Minoritetslagstiftningen omfattar dock alla så kallade förvaltningsmyndigheter vilket innebär samtliga kommunens nämnder och förvaltningar berörs av lagstiftningen och ska arbeta för de nationella minoriteternas rättigheter.

De nationella minoriteterna ska utse representanter som vid behov ska samråda med Helsingborgs stad. Minoriteterna bör sträva efter att de representanter som utses speglar minoritetens sammansättning i Helsingborg avseende ålder, könstillhörighet, med mera.

3.2. Information

En viktig del i lagstiftningen är att minoriteterna får information om sina rättigheter.

Helsingborgs stad har som målsättning att varje person i Helsingborg som identifierar sig så som tillhörande någon av de nationella minoriteterna ska ha kunskap om sina rättigheter enligt lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk.

Helsingborgs stad ska, när det behövs, informera minoriteterna om sina rättigheter. Information ska lämnas generellt om den gällande lagstiftningen och specifikt kring de berörda områdena utbildning, äldreomsorg och kultur.

Information ska lämnas muntligen och skriftligen i personliga kontakter och via webben.

Information ska om möjligt lämnas även på minoritetsspråken.

3.3. Samråd

En grundpelare i lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk är samrådsförfarandet. Samråd ska i detta sammanhang tolkas som att det ska föras dialog mellan myndigheter på olika nivåer och de nationella minoriteterna. Genom samråd och delaktighet ska minoriteternas ges reellt inflytande över frågor som berör dem.

Helsingborgs stad ska samråda med de nationella minoriteternas representanter kring övergripande och strategisk planering så som detta program samt de aktivitetsplaner som ska tas fram (se nedan). I aktivitetsplanerna ska det fastslås vilka andra typer av samråd som ska genomföras, inom vilka områden som dessa samråd ska ske samt vilka aktörer som ska delta i samråden.

3.4. Aktivitetsplaner

Med denna övergripande plan som grund ska Helsingborgs stad i samråd med representanter för respektive nationell minoritet ta fram en aktivitetsplan för minoritetsgruppen. Aktivitetsplanerna ska, utifrån den nationella

minoritetslagstiftningen, beskriva minoritetsgruppen i Helsingborg, definiera minoritetens behov och önskemål samt beskriva vilka åtgärder/aktiviteter som ska genomföras och ansvar för dessa. Aktivitetsplanen kan vara ett- eller flerårig allt utifrån behov. Aktivitetsplanerna ska innehålla plan och ansvar för uppföljning och revidering.

3.5. Uppföljning och revidering

Program för Helsingborgs stads arbete med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter ska löpande följas upp i samråd med de nationella minoriteterna.

Uppföljning ska ske genom ett samrådsmöte i storgrupp med representanter från samtliga nationella minoriteter och representanter från kulturnämnden och andra berörda nämnder i staden. Uppföljningsmöte i storgrupp ska hållas en gång per år den 1 november eller närmast därpå följande arbetsdag. Kulturnämnden ansvarar för att kalla till uppföljningsmöte.

Vid behov av att revidera detta program ska kulturnämnden ansvara för att revidering sker i samråd med de nationella minoriteterna och andra berörda nämnder.

4 Kärnområden

4.1 Revitalisering av minoritetsspråken

En nyckelfaktor för att minoriteterna ska kunna bevara och utveckla sin kultur är att individerna har tillgång till och kunskap om sitt språk. De nationella minoritetsspråken har länge fört en tynande tillvaro. Genom aktiva revitaliseringsinsatser kan de åter bli levande språk som används och utvecklas. Avgörande för en framgångsrik språkrevitalisering är att barnen ges möjlighet att lära sig minoritetsspråken. Utan ett aktivt engagemang från minoriteterna själva kan ingen språkrevitalisering ske. Helsingborgs stad ska stödja och lyfta minoriteternas egna engagemang genom insatser för språkrevitalisering.

Helsingborgs stad ska stödja språkrevitalisering bland annat genom att:

- erbjuda modersmålsundervisning på minoritetsspråken när så efterfrågas,
- om möjligt lämna information om minoritetslagstiftningen och minoriteternas rättigheter på minoritetsspråken, samt
- sträva efter att tillgängliggöra litteratur på minoritetsspråken på stadens bibliotek.

4.2. Utbildning/skola

Representanter för skol- och fritidsförvaltningen ska medverka i framtagande av aktivitetsplaner för de minoriteter som uttrycker behov och önskemål inom området. Förvaltningen ska därefter delta i samråd enligt aktivitetsplan med representanter för de nationella minoriteterna inom de områden där respektive minoritet uttrycker behov och önskemål och som berör lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk.

Skol- och fritidsförvaltningen ska tillgodose information på minoritetsspråken genom broschyrer, informationsmaterial, webbsidor, med mera.

4.2.1. Alla elever ska ha kunskap om de nationella minoriteternas kultur, språk, religion och historia

Enligt läroplanen för grundskolan och gymnasieskolan ska varje elev ha kunskap om de nationella minoriteternas kultur, språk, religion och historia. Detta gäller alla barn och unga i skolan, oavsett om man tillhör någon av de nationella minoriteterna eller inte.

4.2.2. Utökad rätt till modersmålsundervisning

Modersmålsundervisningen är en del i språkrevitaliseringen. Modersmålsundervisning ska erbjudas för elever som begär det även om språket inte är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet. Eleven ska dock ha grundläggande kunskaper i språket. Vad grundläggande kunskaper innebär ska utredas av skolan om det råder osäkerhet. Skolan har ett utökat ansvar att erbjuda modersmålsundervisning till elev som är berättigad till undervisning på något av minoritetsspråken. Det räcker att en elev i kommunen önskar undervisning på modersmålet.

4.3. Äldreomsorg

Representanter för vård- och omsorgsförvaltningen ska medverka i framtagande av aktivitetsplaner för de minoriteter som uttrycker behov och önskemål inom området. Förvaltningen ska därefter delta i samråd enligt aktivitetsplan med representanter för de nationella minoriteterna inom de områden där respektive minoritet uttrycker behov och önskemål och som berör lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk.

Personer som tillhör någon av de fem nationella minoriteterna, såväl vårdtagare som anhöriga, ska om möjligt ges tillfälle att bevara och uttrycka sig på sitt språk och sin kultur (till exempel litteratur, mat, musik) inom äldreomsorgen.

Inom äldreomsorgen ska det strävas efter att den som begär det ska erbjudas hela eller delar av sin vård och omsorg på minoritetsspråket. Där det finns behov ska det eftersträvas att rekrytera personal som behärska minoritetsspråken.

Vård- och omsorgsförvaltningen ska arbeta för att utveckla sin information på minoritetsspråken genom broschyrer, informationsmaterial, webbsidor, med mera.

4.4. Kultur

Representanter för kulturförvaltningens verksamheter ska medverka i framtagande av aktivitetsplaner för de minoriteter som uttrycker behov och önskemål inom området. Förvaltningen ska därefter delta i samråd enligt aktivitetsplan med representanter för de nationella minoriteterna inom de områden där respektive minoritet uttrycker behov och önskemål och som berör lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk.

Kulturförvaltningens verksamheter ska inom sina respektive områden arbeta för att främja de nationella minoriteternas språk och kultur för de minoriteter som uttrycker önskemål om det.

Kulturförvaltningen ska också på andra sätt inom sitt ansvarsområde verka för att synliggöra och bidra till kunskap om de nationella minoriteterna i Helsingborg.

